

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ג סיון תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא נג | דף הכולל: יומא לז.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סימן תר"ה אמצע הסעיף בהגה "ובוחרין בתרגולים לבנים".
מוסר: שם עולם - ויזכור האדם תמיד עד 'ועל כן מה מאד'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ב' עד פרק ד' 'והנה יש מן הפתאים'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"כאשר הגענו למילים 'אשר קדשנו', הוא פרץ בבכי נורא" | 32 מגבות ספוגות זיעה בשביל להבין ר' חיים אחד | 2160

הסיפור היומי

פנית לכיוון שער היציאה מבנין הקהילה המאובטח
והקשתי את הקוד הסודי. והנה, ברגע שאני פותח
את השער, נכנס אדם ללא כיפה אל למתחם
המבנה. שאלתי אותו: אתה איש בטחון?...

וחשב מחשבות לבלתי יידח ממנו נדח

אלי לפתע רב בית הכנסת הרה"ג משה אליעזר וייס שליט"א, ואמר לי כי בבנין הקהילה, בקומה החמישית, מתגורר עתה יהודי מירושלים ששבר את הכתף, ולכן לא יכול היה להשתתף בתפילות. "אולי תוכל לתקוע עבורו בשופר?" שאל. כן! השבתי בשמחה, ועליתי לביתו של היהודי הירושלמי. אמרתי לו שבהיותי בארץ ישראל, אני רגיל לסיים את תפילת ראש השנה סמוך לשקיעת החמה, ועתה שהתפילה הסתיימה יחסית מוקדם, יש לי זמן בשופי ולפיכך יכול הוא לומר בנחת שבע פעמים 'למנצח', וגם את הפסוקים של 'קר"ע שט"ן' הוא יכול לקרוא בנעימה המקובלת המעוררת את הלב. ככה הוא זכה לקיים את מצות 'תקיעת שופר' עם ההכנה הראויה וה'מצב'. אחרי כחצי שעה ירדתי למטה ופנית לכיוון היציאה מהבנין. בנין הקהילה הוא בנין מאובטח מפני חשש מהתנכלות הגויים וישנו קוד לפתח שרק על ידו אפשר לפתוח את השער הראשי. מחוץ לשער המתין אדם גלוי ראש, ובשעה שפתחתי את השער הוא נכנס פנימה. ביקשתי לתהות על קנקנו ולפיכך שאלתי אותו: אתה איש

מספר הרה"ג ר' משה זילברמן מנתניה: תקופה מסוימת התגוררתי בעיר וינה שבאוסטריה. בהגיע חודש אלול ניגש אלי יהודי והציע לי לקנות ממנו שופר. השבתי לו כי איני יודע כלל לתקוע ולשם מה לי שופר? אולם הוא לא הרפה. "אם יהיה לך שופר כשר בבית - תדע לתקוע", קבע. המשכתי לטעון כי יש מספיק בעלי תוקעים בעיר, אבל המוכר לא הניח לי, הוא אמר שזה טוב מאד לדעת לתקוע בשופר, ובכלל, טוב שיהיה שופר בבית... כנראה שהוא עשה עבודה טובה, כי בסופו של דבר כשנפרד ממני - היה לי שופר ביד. כיון שכן, אמרתי לעצמי, אם כבר יש לי שופר - אנסה לתקוע בו. אמנם אין זו מלאכתי, אולם תקיעת שופר חכמה היא ולא מלאכה. ניסיתי את כוחי והצלחתי. כך במשך כל ימי חודש אלול תקעתי בשופר, וכך התאמנתי היטב בתקיעות. בהגיע ראש השנה יצאתי לבית הכנסת עם השופר. אמנם יש בעל תוקע אחר בבית הכנסת, אבל אם כבר יש שופר - אביא אותו, כך אמרתי לעצמי, מי יודע, אולי יבוא לידי שימוש. כשהסתיימה התפילה בשעה שלוש אחר צהרים, ניגש

בטחון? "לא", הוא השיב, "אני מארץ ישראל".

גם אני מארץ ישראל! אמרתי לו.

"אז אולי אתה יודע איפה אוכל לשמוע תקיעת שופר?" שאל בנימה מצפה, ואני יצאתי מכלי מרוב התרגשות. יהודי רוצה לשמוע שופר בשעה ארבע אחר הצהריים בראש השנה, והנה הוא מוצא אותי במהירות כזאת! אני חושב שאפילו בשכונת גאולה הוא לא היה מוצא בעל תוקע כל כך מהר. אמרתי לו שיש לי פה שופר, וכדאי שניכנס לבית הכנסת לתקיעות כמו שצריך.

אני עוד הייתי עטוף בטלית, וכיוון שלא היתה לו כיפה, נתתי לו את הכיפה שלי. העדפתי שהוא יגיד את הברכה על המצוה, ולכן גם מסרתי לו את הגארטל שלי כדי שיחגור עצמו. הוא לא ידע מה אומרים, ולכן אמרתי איתו את הברכה מילה במילה. ברוך - "ברוך"; אתה - "אתה"...

כאשר הגענו למילים "אשר קדשנו" הוא פרץ בבכי נורא,

הוא בכה ואני בכיתי עמו. חשבתי לעצמי - איך הקב"ה סובב את העניינים ושלח לי יהודי שימכור לי שופר, העלה אותי לקומה החמישית על מנת לעשות חסד ליהודי ולתקוע עבורו באותו שופר, נתן בליבי להאריך בהכנות לתקיעת שופר, וכל זאת כדי שאפגוש את היהודי הזה בדיוק ברגע הנכון.

בכינו ובכינו עד שבקושי הצלחנו להמשיך את הברכה. ברוך השם זכיתי לזכות את היהודי במצוה מדאורייתא ולתקוע באזניו שלוש תקיעות כדין. הוא ביקש שאשאיר לו את הכיפה כי הוא רוצה גם להתפלל.

מה יצא ממנו אחר כך? אני יודע, אבל אני בטוח שהניצוץ היהודי התעורר אצלו והתלהט. איך שלא יהיה, מדהים לגלות את רצף המאורעות שכולן השגחה פרטית שסייעו ליהודי רחוק לשמוע קול שופר.

(גיליון השגחה פרטית)

על דא ועל הא

ניגשתי אל התלמיד וביקשתי לראות את מחברתו, אולם הוא הסתיר אותה מאחורי גבו. המשכתי להושיט ידי, ואז הוא מסר לי אותה. כשהתבוננתי על הרישומים שבמחברת - נדהמתי...

Kobi Gideon/FLASH90

ציור של תורה ויראת שמים

יש לנו בכיתה ילד גאון, ראו את ציוריו כמה יפים הם ומדויקים", כך אמרתי והמשכתי לשבחו ולהתפעל מכישוריו.

ואז.. הרמתי ראשי מיצירותיו ופסקתי: אתה מביא בעוד יומיים ציור ענק המסביר בפרוטרוט את מהלך הגמרא שבה אנו עוסקים, על מנת להמחיש לילדי הכיתה בצורה יפה את סוגיית 'שור שנגח' על כל היבטיה. עיניו נגהו באור יקרות. מעולם לא היה רגיל לשבחים כאלו. תמיד הורגל לגערות ולזלזול.

למחרת פגשתי את אביו כשעיניו זוהרות משמחה. הוא סיפר לי בנימה של גאווה, כי נאלץ לשבת עד השעות הקטנות של הלילה על מנת ללמד את בנו את הגמרא הנלמדת, כדי שיוכל לצייר בבירור את השיעור.

יומיים חלפו, והילד הגיע לכיתתנו עם ציור מרשים ביותר. מאותו יום החל הילד, שלכאורה נחשב כעצל וחולמני, ללמוד במהירות ולהשלים את החומר החסר. לשמחתי הרבה הילד התקדם יפה. כל הילדים שהיו נרתעים ממנו במשך שנים, לפתע חיפשו את חברתו. הוא כמובן גדל ונהיה תלמיד חכם. (נאות דשא).

(גיליון שבת אורה)

סיפר מחנך חשוב: לפני כעשרים שנה, באחד הימים לקראת סוף השנה, ניגש אלי המלמד שמחנך את הכיתה בשכבה הנמוכה יותר, על מנת לספק לי אינפורמציה על התלמידים שעתידיים לעלות אלי בשנה הבאה. אולם אני סרבתי ואמרתי לו בצורה נחרצת שמפאת לשון הרע אני מוכן לשמוע את חוות דעתו, ואשתדל בעזרת ה' לבחון אותם בעצמי ולהגיע למסקנות שלי, ולטפל בהם ולקדםם בהתאם לרמתם.

השנה החלה. בשיעורים הראשונים הסתובבתי בין השורות והבטתי ובחנתי בעיני כל אחד מתלמידי על מנת להכירם היטב. לפתע קלטה עיני את אחד התלמידים מתעסק במחברתו במקום להקשיב לשיעור עם כל ילדי הכיתה. ניגשתי אליו וביקשתי בחביבות לראות את מחברתו. כמובן שהילד היה נבוך ומבולבל, והוא הסתיר את מחברתו מאחורי גבו.

המשכתי להושיט ידי אליו, בעוד אני מבטיח לו שלא יקרה לו שום רע, ואז הוא מסר לי אותה. כשהתבוננתי על הרישומים שבמחברת, נדהמתי לגלות כשרון ציור מפליא. החילותי לשבחו לפני כל הכיתה, כאשר אני מציג את ציוריו ומראה לכולם: "ראו,

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אמרתי לסטייפלער שאני יכול לסדר עוד היום מזגן בחדר. צחק מרן ואמר: "אני מהדור הישן, אני לא צריך כלום"...

"תורה שלמדתי באף" - כך יגעו גדולי ישראל בתורה בחום ובשרב

שח הגאון רבי אלי' שמואל שמרלר ראש ישיבת צאנז: "כשהרבי מקלויזנבורג צוק"ל היה מתיישב לכתוב תשובה או שיעור, היה מתיישב בכוונה במקום שיש שמש על ראשו, למרות שבסמוך היה מקום מוצל. שעות על גבי שעות ישב בחום הנתנייתי המפורסם והעמיק, עוד ספר ועוד ספר, עוד חידוש ועוד חידוש. אגלי זיעה שטפו את מוחו. ובכל אותן שעות לא שתה".

הגאון רבי ברוך שמעון סלומון צוק"ל התנגד נחרצות שיעשו מזגן בחדרו בישיבה. גם אחרי שכל הישיבה היתה ממוזגת, ביהמ"ד, חדר האוכל ואפילו הפנימיה, ולמרות ששם היה יושב ולומד לעיתים שעות ארוכות, וכן מוסר שיעורים ושיחות. וזה בדיוק בשביל הענין הזה, להראות שעדיין אפשר לשבת וללמוד בלי מזגן. כמו כן, בבית, בסלון שבו היה יושב ולומד לא היה מזגן במשך הרבה שנים, עד שאחד מתורמי הישיבה [דתי למחצה, בעל לב חם לתורה], ביקש ממנו ללמוד מדי פעם בחברותא, ואחרי הפעם הראשונה שלמדו הוא לא שאל שאלות, אלא פשוט שלח טכנאי שיתקין שם מזגן...

(הרב א' הכהן, מוסף שבת קודש קרח תשע"ז)

מספר הגר"נ איינפלד שליט"א: ביום חם במיוחד אמר לי מרן הסטייפלער צוק"ל ש"היום חם מאד". ניצלתי את ההזדמנות ואמרתי לו שאני יכול לסדר עוד היום מזגן בחדר. צחק מרן ואמר: "אני מהדור הישן, אני לא צריך כלום. שם, בדירה השניה של הבת יש מאוורר, אני גם את זה אני רוצה". כשסיפרתי זאת לבנו מרן שר התורה הגר"ח שליט"א, אמר לי שפעם בא אחד מחו"ל עם מזגן ואמר שבכמה דקות יכול לסדר מזגן, ושילח אותו עם המזגן...

כשהגאון הגדול רבי ראובן פיין צ"ל כיהן כראש ישיבת 'בית מאיר', ניגש אליו תלמיד שליט"א והביע את צערו שלא מבין את דברי רבינו חיים הלוי בסוגיא של 'מפי כתבם'. רבי ראובן שאל אותו: "כמה זמן התייגעת על כך?" ענה לו התלמיד: "למעלה משעה". אמר לו רבי ראובן: "בשעה אחת אתה רוצה להבין? בשנחאי היה לנו 'רבי חיים' אחד, והיתה לנו תורנות. ה'רבי חיים' הזה הגיע אלי בליל האפלה בשבת, שהחום והמחנק היו נוראים. מה עשיתי? שלושים ושתיים מגבות ספוגות זיעה, משש בערב עד למחרת בשחרית, לקח לי להבין את הר' חיים הזה".

יומא דהילולא

**יום אחד התפללתי בביהכ"נ הגדול בבני ברק,
והוא עבר לפני העמוד. הוא התפלל יחסית מהר,
וסימנתי לו בידי אם אפשר להאט קצת. בתגובה,
הוא סימן לי כי ברצונו לדבר איתי אחר התפילה**

ליא"צ הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל

עיקרי הדברים מובאים כאן בשינויי עריכה קלים: "היה זה כאשר יום אחד התפללתי בבית הכנסת הגדול ברחוב רבי עקיבא, והוא התפלל לפני העמוד [היה זה בשנת האבל שלו על אביו רבי בנימין זצ"ל]. הוא התפלל [יחסית] קצת מהר, ואני לא הצלחתי להשיגו, נעמדתי על ידו וסימנתי לו אם אפשר להאט קצת, והוא סימן בידו שלאחר התפילה הוא רוצה לדבר איתי.

לרגל היא"צ של הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, התפרסם בגיליון הנפלא 'מתיקות הדף היומי' של בנו מגיד השיעור הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א, מכתב מאת המחנך הגאון הרב יוסף צבי רכניצר שליט"א, המספר על היום בו הכיר לראשונה את אביו הרב קובלסקי זצ"ל, ועל המאורע שגרם לו להתקרב אליו ולניקוט מאוצרותיו רבות בשנים.

"ואז התחיל להסביר לי את כוונת הקדיש בפשטות בתוספת ביאור קצת יותר לעומק, כאשר גולת הכותרת היא, שאין הכוונה לבקש שיתגדל ויתקדש שמה רבא, כי את זה כבר הבטיח הקב"ה שהוא יעשה זאת, כאמור 'והתגדלתי והתקדשתי לעיני כל העמים', ודבר אחד מדבריו אחור לא ישוב ריקם, והוא א-ל-נאמן בכל דבריו האומר ועושה המדבר ומקיים... אלא שאנו מבקשים שהבטחה זו של 'יתגדל ויתקדש שמה רבא', תתקיים במהרה, 'בחייו וביומיו' ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב..."

"את זה, סיפר, הוא למד מתוך מעשה רב שהיה עם הרב הגאון מפוניבז' זצ"ל, כאשר כמה שנים לאחר סיום מלחמת העולם השנייה התקיימה בבני ברק אסיפה של גדולי ומנהיגי ישראל לדון בדברים העומדים על הפרק בעניני חיזוק הדת.

"הנואם הראשון פתח את הערב ואמר: 'התכנסנו כאן לכבודה של תורה, לטכס עצה ותבונה, כדת מה לעשות שלא תשתכח תורה מישראל לאחר התקופה הנוראה שעברה על עם ישראל' וכו'.

לאחריו הוזמן הרב מפוניבז' לדבר, והוא פתח ואמר: 'כבוד הרב שדיבר כאן קודם, אמר שהתכנסנו לדון מה לעשות שלא תשתכח תורה מישראל. ברצוני להעיר על דבריו ולומר, חס ושלום, אין זו מטרת הכנס, כי זו היא הבטחה מפורשת מהקב"ה 'כי לא תשכח מפי זרעו'. וימחל לי הרב על ההערה, כי כבר רבי שמעון בר יוחאי העיר כן לחכמים ואמר 'חס ושלום שתשתכח תורה מישראל'. אלא מטרת הכנס היא לטכס עצה כדת מה לעשות שיהיה גם לנו חלק בקיום ומימוש הבטחה זו..."

"כך הוא גם ענינו של הקדיש, כאמור. הבקשה שלנו היא שההבטחה של התגלות כבוד שמים תקוים ותתממש בחיינו ובחיי דכל בית ישראל וכו'."

מסיים הרב רכניצר את מכתבו: "אני חייב לציין שכל זה היה לפני שהוא הכיר אותי כלל, וגם אני לא הכרתי אותו, פשוט אהבת ישראל במלוא טהרתה... מאז אין יום שאני מתפלל לפני העמוד ולא רואה וחש אותו למולי, ושומע את כל דבריו אז, כמי שמזכיר לי מהו שליח ציבור ובעיקר מהו הקדיש!..."

"אכן לאחר התפילה התיישבנו יחד, ובנעימות ובסבלנות שאי אפשר לתאר, עם החיוך הידוע על פניו, התחיל להסביר לי את הענין שאבל ל"ע מתפלל כשליח צבור, והסביר שמלבד הטעם שהוא עילוי גדול לנשמת הנפטר שעבורו מתפללים, יש בזה גם כפרה לאבל - בזה שהוא 'יוצא מעצמו' ומוסר את עצמו לכלל. וכלשונו: 'ער גייט ארויס פון זיך און ער גיבט זיך איבער פארן כלל... און ארויס גיין פון זיך פאר יענעם, איז אגרויסע כפרה פאר זיך, און ממילא א עילוי נשמה פארן נפטר' - כשאדם יוצא מעצמו ומתמסר לכלל, זו כפרה גדולה עבורו, וממילא יש בזה גם עילוי נשמה עבור הנפטר.

"ומדוע המתפלל לפני העמוד נחשב כאילו הוא 'יוצא מעצמו' ומתמסר לכלל? - המשיך רבי שמואל צבי והסביר לי: כי שליח צבור פירושו שהוא צריך להתאים את עצמו לציבור, ולא את הציבור אליו, כי הוא שליח של הציבור ולא הציבור הם שלוחיו..."

"לכן, המשיך בנועם אמרותיו, 'לפני התפילה הבחירה בידך אם אתה רוצה להתפלל במנין זה או לא, אבל לאחר ההחלטה להתפלל כאן - אתה חייב להתאים את עצמך אל הציבור ולא להיפך, וזהו כבוד הציבור'!

בכך הוא הסביר בעצם מדוע התפלל מהר, שהיה זה כדי להתאים את עצמו לציבור.

"ומיד הוסיף עוד: 'ואם בכבוד הציבור עסקינן, יש לדעת שאין חולקין כבוד לרב [ולציבור] במקום שיש חילול ה', ולכן, מכיון שהקדיש הוא ענין של תפילה על התגלות כבוד ה', בזה אין להתחשב בלחץ הציבור, ויש לאומרו במתינות בנעימות ובכוונה גדולה'.

"והוסיף לפרש במתק לשונו שזה הכוונה במה שאומרים בתפילת יוצא אור: 'להקדיש ליוצרים' - כלומר, זאגן קדיש פארן הייליגער באשעפער [=לומר קדיש לפני הקב"ה], דארף זיין [=צריך להיות] 'נחת רוח בשפה ברורה ובנעימה', וכשאומרים כך את הקדיש, אז 'כולם כאחד עונים' - 'אמן' - 'באימה, ואומרים' - 'יהא שמה רבה' - 'ביראה'.

על דא ועל הא

הבחור, שהיה עובר שם מדי בוקר בדרכו לשיבה, כבר הכיר את האיכר ההונגרי וידע שאין דרכו לשבת בטל. הוא תמה אפוא, ניגש אליו ושאל: "מה קרה? מדוע אינך עובד היום בשדה?"

מה ההבדל בין שור לחמור?

פעם בחולפו ליד השדה מצא את הגוי יושב ובטל מעבודת החרישה. מאחר שהכיר מימים ימימה שבעל השדה הוא אדם שתמיד עוסק במלאכתו ואינו מכלה את זמנו לריק, תמה על המקרה והבין כי לא דבר ריק הוא. ניגש אליו ושאל: "מדוע אינך

מספרים שתלמיד באחת משיבות הונגריה, בדרכו מדי בוקר לשיבה ממקום לינתו אצל אחד ה'בעלי בתים', היה עובר ליד שדה. מדי יום ביומו היה רואה את בעל השדה החורש את שדהו בשני שוורים.

עובד היום?", ובעל השדה השיב: "אחד מהשוורים חלה". המשיך התלמיד והקשה: "ומדוע אינך עובד עם השור השני?" תשובתו של בעל השדה הייתה מפתיעה מאוד: "השור הבריא השני, בראותו את חברו שחלה, איבד את החשק לעבוד לבדו, ואי אפשר להקימו מרבעו, והוא יושב על יד חברו השור ומשתתף בצערו". כששמע זאת התלמיד, אמר שעכשיו הוא מבין, מדוע המשיילו

חז"ל את הגויים לעם הדומה לחמור (יבמות דף ס"ב ע"א). מדוע דווקא לחמור לא לשור?! וכעת ברור הטעם, משום ששוורים, שהם בהמות טהורות, מרגישים האחד בצער חברו, וכאשר אחד חולה אין חברו מסוגל לעבוד, מה שאין כן החמור, כשיחלה חמור אחד ימשיך רעהו לעבוד כרגיל ולא ירגיש כלל וכלל בצער הזולת. (נעם שיח)

זכנו לגדל

רובוט יכול לבצע נהדר את עבודות הבית במקומכם, אולי אפילו להקנות ידע לילדים, אבל... אם אתם מחפשים את המתכון הסודי להחדרת ערכים ללב הילדים - הפרק הזה במיוחד בשבילכם

"הורים בתפקיד" - כתבה שניה בסדרת מאת המחנך הרב פנחס ברייער שליט"א

לכן אין ספק, שאם אנחנו רוצים ילדים ספוגים ברוחניות, עלינו לחבר אותם גם רגשית לחוויות רוחניות. שירגישו טעם וסיפוק, שהמצוות לא תישארנה בגדר אוסף פעולות טכניות. ברוך ה', אנחנו מקפידים על קצו של יוד בכל הנוגע להלכה, בבתי רבים נהוגים דקדוקים וחומרות בתחומים רבים, אבל כאן חשוב להדגיש: אל תשכחו את האווירה.

הנחילו לילדים דוגמה אישית של קיום מצוות מתוך שמחה ואושר, תנו להם שדר של: "אשרינו מה טוב חלקנו", ולא חלילה של דקדוק הלכה מתוך 'נערוון' ומתוך מרמור וקושי. ספרו להם על גדולים וצדיקים בדורות הקודמים שהיו מדקדקים בהלכה כשיראתם על פניהם, אבל לא מתוך תחושת עול מכבידה, אלא מתוך שמחה של מצווה, מתוך תענוג וסיפוק פנימי! כשהדוגמה האישית ספוגה ברגשות חיוביים - המסר מחלחל והערכים חודרים.

תוציאו את הרגשות מהמחבוא

נקודה נוספת - קיימות בתוכנו שתי מערכות: מערכת שכלית ומערכת רגשית. יש בנו מידע רב שאצור במערכת השכלית. כל אחד יודע אין ספור מוסרי חז"ל בגנות מידות רעות, ומנגד, במעלת קיום התורה והמצוות. זה חשוב מאוד, אבל ברגע שמתחברים רגשית אל כל הידע השכלי הזה שבמאגרי המוח - הקיום והיישום בשטח הופכים להיות קלים ונעימים בהרבה.

דברים שאנחנו מחוברים אליהם רגשית, לא נוכל לוותר עליהם. כל המצוות והמנהגים שהועברו אלינו, ונקלטו במערכת הרגשית שבנו, הם אלו שיישארו לנצח. לכן אנחנו מוכחים להגיע לכך שהערכים ייקלטו גם במערכת הרגשית של ילדינו. רק שם הם יישארו.

כדי להגיע לרגש - ללב, לימודנו רבותינו: "דברים היוצאים מהלב - נכנסים אל הלב" (ספר הישר לר"ת). רק מה שיצא מהלב, ייכנס ללב. כאן אנחנו מגיעים לנקודה: אנחנו חיים היום בעולם

במאמר המקדים הרחבנו על נחיצות החדרת ערכים בבית דווקא - תורת אימך ומוסר אביך. דיברנו על כך כי ביכולתנו להחדיר רק ערכים שאליהם אנחנו מחוברים באמת, ומעניקים בהם דוגמה אישית, או ערכים שאנו שואפים מאוד להתחבר אליהם. כעת נתקדם בליבון הסוד והדרך בתהליך החדרת הערכים.

חוויות רוחניות בתלת ממד

ערכים מועברים תוך חיבור רגשי. דברים היוצאים מהלב, ולא רק הוראות טכניות - מופנמים. להבנת העניין, עלינו להקדים ולהסביר מה חשוב כל כך בחיבור הרגשי לרוחניות. מה רע, בעצם, בקיום המצוות בחלק המעשי בלבד, בתוספת כוונה לשם שמיים? מדוע צריכים אנו להשקיע בפיתוח רגשות?

התשובה היא, כי אדם חי הוא אדם מרגיש. כל חיינו סובבים סביב עולם הרגשות; אנחנו אוהבים ושונאים, עצובים ושמחים, מפרגנים או מקנאים, מכובדים או מושפלים; קיימים בעולמנו הרגשי עשרות סוגי רגשות, וסביבם נעים חיינו.

אדם ללא רגשות אינו אדם חי, הוא אולי רובוט מהלך... לחיות זה 'להרגיש', זה מה שנותן טעם ומשמעות במה שקורה. בעצם, זהו גם הגורם לשוני בין בני האדם. אנחנו בוחרים אנשים או מתרחקים מהם, מסמפתיים או לא מסמפתיים אנשים בעיקר לפי המבנה הרגשי שבהם.

לאור כל זה, לא ייתכן שכל מה שקשור לחיינו הגשמיים - יהיה מלא חיים (-רגשות), ומה שקשור לעולמנו הרוחני יהיה יבש, טכני וחסר חיים. כשזה המצב, הרי כאשר מגיע ניסיון, אין לנו שום סיכוי לנצח.

היצר הרע נותן היום הכול ב"צבעוני" וב"תלת ממד", ולא ייתכן שרק בעולם הרוחני יישאר הכול בשחור-לבן. חייבים להכניס צבע וחיות (-רגשות) בחיינו הרוחניים.

מחוספס, בעולם שבו גילוי רגשות נתפס כחולשה. משום כך, חסמנו את עולם הרגשות בתוכנו פנימה. אנחנו מתביישים לגלות אותם, ולעולם לא נחשוף אותם, גם לא לפני היקרים לנו מכול. ילדינו לא יודעים מהם הערכים שאליהם אנו מחוברים. הם לא יודעים שיש בנו המון ערכים שבעבורם אנחנו מוכנים להקריב הכול. וחבל.

מה הם כן רואים? את רגשותינו הגשמיים... הם רואים כעס כשדלק מזגן בחדר ריק, הם רואים צער כנשבר אגרטל יפה, הם רואים שמחה כשהגיעו הכיסאות החדשים, אבל הם לא רואים את השמחה כשהצלחנו לעמוד בניסיון, ולא ויתרנו על תפילה בציבור. הם לא רואים את האושר כשסיימנו לכתוב 'חבורה' שעליה עמלנו בחודש האחרון. הם גם לא יודעים כמה סיפוק יש בנו, שברוך ה', במסגרת לימוד ה'דף היומי' אנו עומדים לסיים מסכת נוספת. הבת לא יודעת שאימא עמדה בניסיון, ולא קנתה בגד, למרות ההופעה המושלמת והמחיר המפתה, רק משום שזה לא בדיוק לפי גדרי הצניעות. היא גם לא רואה את התפילות החמות של אימא, כשהילדים בבית הספר.

אם לא נפתח את הלב, אם לא נשתף, הילדים לא ידעו על כך! ומי, אם לא אנחנו, יחדיר בהם את הערכים הללו, הרחוב?

העיתונות?! אם אין אני לי, מי לי...

חייבים לפרוץ את המחסומים ולשתף את ילדינו בעולמנו הפנימי, הטהור והעשיר. אני מאמין שבכל אחד יש נקודות חיוביות, אין יהודי ללא טוב. לפעמים אנחנו מודעים לכך, ולפעמים אנחנו חייבים לחפש את אותן נקודות אור באישיותנו, אבל תמיד יש. בהתחלה זה עשוי להיות קשה, אבל כשמתרגלים - זה נפלא! פשוט יושבים ומדברים עם הילדים, מהלב. מדברים על דברים שאנחנו מחוברים אליהם עמוק בלב. הוי, זה חודר כל כך...

הנסתרות והנגלות בדורנו

נסיים בדבריו של האר"י הקדוש על הפסוק: "הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו". אומר האר"י הקדוש, שבכל הנוגע לאהבת הבורא ויראתו - הדברים הם בגדר 'נסתרות', בינינו לבין ה' אלוקינו, ואין עניין בפרסומם. אבל הנגלות - המצוות המעשיות - צריכות להיות 'לנו ולבנינו' - יש לקיימן בפרסום. שמעתי מאחד מגדולי הדור שאמר, שכיום - גם הנסתרות חייבות להיות לנו ולבנינו. גם יראת השמיים שיש בהורים חייבת להיות בגלוי. בהצלחה!

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם כל דבר שקר אסור? או רק כאשר נגרם מחמתו הפסד ממוני?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

קעב, א) שעובר באיסור שקר בכל דבר שקר, אפילו אינו מפסיד בכך לחברו. ודעת היראים (סימן רלה) שעובר רק בשקר הגורם הפסד או כל דבר נזק לחברו. אמנם גם לדעה זו אסרו חכמים כל דבר שקר, כמבואר בשערי תשובה (ש"ג) בביאור כת השקרנים. וכן כתב הגר"ח קניבסקי (מסכת כותים סימן ל), שמדברי רבנו יונה מוכח שעיקר האיסור לשקר הוא דוקא במפסיד ממון חבירו, ובשאר דברי שקר, אין זה אסור אלא מדברי קבלה.

ובחזו"א (אמונה ובטחון פ"ד אות יג) כתב בגדר מידת השקר, שגנות השקר אינו בשביל המרמה או רווח המקווה לו ברמאותו, אלא אף השינוי בסיפור דברים של מה בכך בשם שקר יכונה ובכלל עוון שקר הוא. והגר"ח קניבסקי (דרך שיחה פרשת תולדות) הביא מעשה מהגר"ז סולאוויצ'יק שהקפיד על כל דבר שקר.

ואף אם לא משקר בדבריו, אלא משמיט את הרקע של הדברים ועל ידי זה גורם להבנה לא נכונה של העובדות, כתב הח"ח לקמן (לשון הרע כלל י באמ"ח ס"ק ט) שנחשב כשקר וכמוציא שם רע.

בסעיף י"ג מהפתיחה (עשין) מונה החפץ חיים גם עשה של 'מדבר שקר תרחק', שעליו עובר המספר לשון הרע עם עירב בסיפורו שקר, ומוסיף הח"ח: "וגם נשתנה שמו לפגם על ידי זה להיקרא עתה בשם 'מוציא שם רע' ועונשו חמור הרבה יותר מסתם לשון הרע ורכילות".

בביאורים ומוספים מרחיבים מעט בגדר מצוות 'מדבר שקר תרחק'. הראשונים נחלקו האם זו מצווה שנאמרה דווקא לדיינים במשפט, וכן כתב הרמב"ם, או שזו מצווה אף מחוץ לבית הדין, וכן כתוב בספר חסידים, וכן דעת החרדים, וכן כתב השו"ע.

אמנם כתב בספר יד הקטנה (דעות פ"י אות א), שאף שעיקר האזהרה של שקר היא על הדיין, משום שכאשר הדיין יטה עצמו לדברי שקר הרי הורס קיום העולם - ממילא נשמע שגם שאר ההמון ירחיקו עצמם מלשקר. וכן משמע בהעמק דבר (שמות כג, ז) וכן ביאר הגר"ה זקס (ברצונך חפצתי עשין יג).

נידון נוסף באיסור שקר - האם האיסור לשקר הוא רק בגרימת הפסד ממון לשני, או אף בסתם דברי שקר: דעת היד רמה (בב"ב

יומא דף נג

מדוע יש צד שתקבל תפילת עוברי דרכים שיפסקו הגשמים?

ולא תכנס לפניך תפלת עוברי דרכים

איתו לביהכנ"ס כדי שיוכל להגיד ג"כ את ה"תיקון ליל שבועות". חשב אביו ואמר לו שעדיף שילך לישון היות והוא עדיין ילד קטן. בעת שהלך אביו לכיוון הביהכנ"ס נכנס בו קצת רחמים על הבן. והרהר לעצמו מדוע באמת לא הסכמתי לקחתו. הרי אם הבן רוצה ללמוד כל הלילה, למה שלא אמלא את בקשתו?

החליט האב שהוא חוזר על עקביו לקחת את בנו הקטן לביהכנ"ס. כאשר הגיע לביתו פתח את הדלת והנה הוא רואה את בנו הקטן עומד ליד מפתן הדלת כאילו הוא מחכה שיבא אביו לקחתו לביהכנ"ס. שאלו אביו מדוע אתה מחכה לי, הרי סיכמנו שאתה הולך לישון? ואיך ידעת שאני בא לקחתך? ענה לו הילד בתמימות רבה, "הלא התפללתי להשי"ת שתחזור הביתה לקחת אותי לבית הכנסת. וידעתי כי השי"ת ישמע בקול תחנוני, על כן הייתי בטוח שתחזור הביתה".

הילד הזה גדל והצליח ולימים נתגלה בגדולת תורתו ויראתו, הלא הוא הגאון הצדיק רבי שמשון פינקוס זצ"ל. אגב, הרב פינקוס העיד על עצמו כמבואר בהקדמה לספר נפש שמשון "אם זכיתי לאיזה דבר, היה זה מחמת שהייתי מדבר עם השי"ת כדבר איש אל רעהו על כל עניין ועניין". (הרה"ח ר' אהרן כהן שליט"א - דרשו)

ב"ילקוט לקח טוב" מביא בשם הסבא מסלבודקא זצ"ל להקשות מה היה הפחד של הכה"ג מפני תפילתם של סתם עוברי דרכים שמתפללים שלא יהיה גשם המפריע להם בדרכים, עד כדי כך שהכה"ג ביום המקודש והמיוחד, במקום הכי קדוש לעם ישראל, התפילה שהתפלל בה פעם בשנה, היה שלא תתקבל תפילתם של עוברי דרכים!?

דוגמא נוספת לכך הוא מהמשנה במכות האומרת שאמותיהם של הכהנים הגדולים היו מספקים לגולי ערי מקלט אוכל ובגדים וכל זה כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו. ולכאורה מדוע יש לחשוש לתפילתם של רוצחים, למות הכהן הגדול. וכי יש בכלל להתחשב בתפילתם?

אלא אומר הסבא מסלבודקא שרואים מכאן שכשהתפילה מגיעה מקירות לבם, מעומק הלב, שרק הקב"ה יכול לעזור להם בהפסקת הגשם, ורק הקב"ה בעצם יכול להמית את הכה"ג, זו היא תפילה שבוקעת רקיעים ומגיעת עד כסא הכבוד, ובכזאת תפילה יש סיכוי שגם התפילה שלהם תתקבל. לכן צריך הכה"ג להתפלל ולבקש שתפילתם לא תתקבל.

על גודל כח התפילה נוכל ללמוד מהסיפור המדהים שלפנינו: ילד קטן בגיל 8 שנים ביקש מאביו בליל שבועות שיקח אותו יחד

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מדוע נהגו בני ספרד לעשות כפרות למרות שהשולחן ערוך פוסק שיש למנוע זאת?

ויש מהראשונים שפקפקו במנהג זה, מחשש שהוא ממנהגי הגויים, וכך פסק בשולחן ערוך, שיש להימנע מקיום מנהג זה; ולמרות זאת, גם בני ספרד נוהגים לעשות כפרות, ויש שכתבו שנהגו כן על פי האריז"ל, אשר נזהר מאוד בקיום מנהג זה, על פי תורת הסוד. וראה תקציר למחר, בנוגע לקיום מצוה זו בבעלי חיים אחרים; ורבים נהגו לקיים מנהג זה בכסף, ולתיתו לצדקה.

[שו"ע תרה, א, ומשנ"ב א-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 2 ו-13]

מנהג ישראל כבר מימות הגאונים, שכל אדם לוקח בערב יום הכיפורים תרנגול, מסבב אותו מעל ראשו, ואומר "זה חליפתי, זה תמורת, זה כפרתי", ונותן את בשר העוף לעניים.

וטעמים רבים למנהג זה, ואחד מהם - שיחשוב האדם, שכל מה שעושים לתרנגול היה ראוי לבוא עליו, ועל ידי התשובה הגזירה מסתלקת מעליו, ו'דוגמת' הגזירה מתקיימת דוגמת בתרנגול, והוא משמש כעין 'כופר' עבור האדם. וכתב הרמ"א, שכן נוהגים בני אשכנז.

מי שעשה כפרות על תרנגול והתגלה שהוא 'טריפה' - האם צריך לעשות כפרות על תרנגול אחר?

ויש שכתבו, שמטעם זה ראוי שלא יקיימו את מנהג הכפרות בערב יום הכיפורים בלבד, אלא גם בשאר הימים של 'עשרת ימי תשובה', כך שיהיה ניתן לשחוט את העופות בפרק זמן ארוך בהרבה.

ומי ששחטו עבורו את התרנגול כדין, אך בבדיקות נמצא שהוא 'טריפה' - נחלקו הפוסקים אם צריך לשוב ולעשות כפרות על תרנגול אחר, ויש אומרים שיש לשוב ויעשה כפרות בכסף.

[סימן תרה, א, ומשנ"ב ב; ביאורים ומוספים דרשו, 3-5]

את תרנגול ה'כפרות', יש לשחוט לפני יום הכיפורים; והאחרונים האריכו בדברים על אודות הזהירות הרבה הנחוצה בעת שחיתת הכפרות בערב יום הכיפורים, כאשר כמות אדירה של עופות נשחטת בזמן קצר, מתוך צפיפות והמולה. ואם אירע שהעוף לא נשחט כראוי, יש לשוב ולעשות את הכפרות בעוף אחר. והחושש משחיטה שלא כדין, יוכל לבצע את הכפרות בכסף, ודבר זה עצמו - שנמנע מפני החשש לשחיטה שאינה ראויה - נחשב לו לזכות.

אילו קרבנות אסור להקריב בערב יום הכיפורים?

או אף למחרת - בכל קרבן כדינו - ומאחר והקריבוהו בערב יום הכיפורים, ניתן לאוכלו ביום ההקרבה בלבד, שהרי יום הכיפורים אסור באכילה.

ומסיבה זו, לא אומרים בערב יום הכיפורים בפסוקי דזמרה את 'מזמור לתודה', כלומר, שאמירתו נחשבת כהקדמת קרבן תודה, וביום זה אסור להקריבו.

[שו"ע תרד, ב, משנ"ב ד, ושעה"צ יב; בהרחבה]

בזמן בית המקדש, היה ניתן להקריב בערב יום הכיפורים קרבן עולה, קרבנות חטאת שדמם נזרק בתוך אוהל מועד ובשרם נשרף מחוץ למחנה, או 'מנחה' של כהן.

אולם, את שאר הקרבנות - חטאת שדמה נזרק על המזבח החיצון, אשם, תודה, שלמים, בכור, מעשר בהמה, ו'מנחה' שאינה של כהן - אשר נאכלים על ידי הכהנים או בעלי הקרבן, אסור היה להקריב ביום זה; משום שהדבר גרם לקיצור זמן אכילת הקרבן, והיינו, שאילו הקריבוהו במועד אחר, היה ניתן לאוכלו גם בלילה,

מה צריך אדם לחשוב בשעה ששוחטים את התרנגול שעשה בו כפרות? | כמה תרנגולים לוקחים לאשה מעוברת? | ומה העניין שבשעה שמסבבים את התרנגול על הראש אומרים חליפתי תמורת כפרתי?

Noam Revkin Fenton/Flash90

תמצית שיעור הלכה במשנה ברורה הלכות יום הכיפורים במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה' [משנ"ב חלק ו', סימן תר"ד סעיף ב' - סימן תר"ה סעיף א']

יום הכיפורים לא אומרים אותו, ובמנחה גם כאשר יום הכיפורים חל בשבת, בכל אופן לא אומרים אותו במנחה של ערב שבת.

מנהג כפרות

יש למנוע את המנהג של שחיטת תרנגול על כל בן זכר ואמירת פסוקים עליו, משום חשש דרכי האמורי, ויש מהגאונים שכתבו את המנהג הזה, והמנהג בזה הוא, שצריך אדם לחשוב, שכל מה שעושים לעוף, הכל היה ראוי לבוא עליו, ועל ידי התשובה שעושה, הקב"ה מסלק את הגזירה מעליו, ומקיימים את הגזירה בעוף, וכן נוהגים בכל מדינות אלו, ואין לשנות, כיוון שזה מנהג ותיקים, ונוהגים לקחת תרנגול זכר לזכר, ולנקבה תרנגולת, ולמעוברת ב' תרנגולים שמא תלד זכר, ויש שלוקחים למעוברת שני תרנגולות על האשה ועל הוולד, ועוד תרנגול אחד אולי זה זכר. בשעה שמסבב התרנגול על ראשו, יאמר, 'זה חליפתי תמורת כפרתי', ראשי תיבות חת"ך, שהוא שם מלאך הממונה על החיים.

תחנונים בערב יום הכיפורים

אין נפילת אפיים בערב יום הכיפורים, משום שנוהגים לעשות אותו קצת יום טוב, וכן אין אומרים 'למנצח', משום שכתוב בו 'יענך ה' ביום צרה' וערב יום הכיפורים נהגו לעשות אותו קצת כמו יום טוב, וכן לא אומרים 'מזמור לתודה', משום שבזמן בית המקדש היה אסור להקריב שום קרבן שנאכל בערב יום הכיפורים, כיוון שבכך ממעטים את זמן אכילתו, שהרי כל הקרבנות היו נאכלים ליום ולילה שלאחריו, וביום הכיפורים אי אפשר לאכול, נמצא שהביא קדשים לבית הפסול, ולכן בערב יום הכיפורים לא היו מקריבים קרבנות, וממילא לא אומרים 'מזמור לתודה'.

אמירת סליחות בערב יום הכיפורים

אין אומרים לפני עלות השחר הרבה סליחות, ויש מקומות שמרבים בסליחות, והכל לפי המנהג, ולעניין אמירת 'אבינו מלכנו' אם יום הכיפורים חל באחד מימי החול, גם בשחרית בערב

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

* מצוה לאכול בערב יום הכיפורים, והראשונים כתבו טעמים רבים למצוה זו. והיו מגדולי הדורות שנהגו לאכול ברציפות במשך כל היום. ונחלקו הפוסקים אם נשים חייבות במצוה זו, וכן נחלקו בנוגע לחולה שאינו מתעתד לצום ביום הכיפורים, אם הוא חייב במצוה זו.

* חכמינו ז"ל אומרים: "ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע, ברא לו תורה תבלין", כלומר, שהתורה מצילה מהיצר הרע ומבטלת אותו. וכתבו הפוסקים, שעיקר פעולת התורה כ'תבלין' ליצר הרע, באה על ידי לימוד בספרי מוסר בקביעות.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע ראוי שלא לשהות בבית הקברות ללא צורך?

השונוות) מהקברים, אין כל חשש. ויש שכתב, שבהשתטחות על קברי צדיקים גם כן אין חשש, ואף כאשר הדרך אל קברם עוברת בצמוד לקברים אחרים, וכך גם בכל שהייה בבית הקברות לצורך מצוה; וככתוב בקהלת: "שומר מצוה לא ידע דבר רע".

[מג"א תקנט, טו, ומשנ"ב מא; ביאורים ומוספים דרשו, 49]

הפוסקים כתבו בשם האריז"ל, שאין לשהות בבית הקברות שלא לצורך הלווית המת וקבורתו, בשל כוחות הטומאה - 'החיצונים' - המצויים שם; ויש שצריכים להיזהר בכך יותר מאחרים. ויש שכתב, שלדעת האריז"ל אין לפקוד אף קברי אבות ביום השנה לפטירתם, אלא שלא נהגו כן.

ובעמידה במרחק ארבע אמות (1.92-2.31 מטרים, לשיטות

הלוח היומי

כ"ג בסיון | היום הוא תענית צדיקים, על שבימי ירבעם בן נבט, בטלו ביום זה הביכורים מלעלות לירושלים

היום הוא תענית צדיקים, על שבימי ירבעם בן נבט, בטלו ביום זה הביכורים מלעלות לירושלים (תענית כ"ח ואו"ח תק"פ ב'), והביא במקור חיים שלא להשלים התענית, כיון שביום זה גם נעשה הנס בתקופת אחשוורוש, ונכתבו האגרות השניות ע"י מרדכי ואסתר ונחתמו בטבעת המלך, ונשלחו ל-127 מדינות, אשר נתן המלך ליהודים.. להקהל ולעמוד על נפשם ולהשמיד את כל הצרים אותם..

יארצייט:

רס"ה: רבי אברהם ב"ר יהודה (מהר"י) מינץ זצ"ל, מפאדובה.

רפ"ה: רבי יעקב ב"ר יצחק פולק זצ"ל, אב"ד פראג, לובלין וקראקא, מייסד שיטת החילוקים.

תק"ח: רבי חיים משה ב"ר שלמה אמארייליו זצ"ל, ר"י בסלוניקי, בעל דבר משה והלכה למשה.

תרכ"ו: רבי יהודה ב"ר ישראל אסאד זצ"ל, אב"ד סרדעהלי בעל חידושי ודברי מהרי"א, ושור"ת יהודה יעלה.

תר"ם: רבי יהושע ב"ר אהרן הלר זצ"ל, תלמיד רבי ישראל מסלנט זצ"ל, בעל חוסן יהושע, מעוז הדת, דברי יהושע ובית תפילה ועוד.

תר"ץ: רבי דב צבי ב"ר עזריאל זליג קרלנשטיין זצ"ל, אב"ד מאלקין וראב"ד י-ם, בעל תפארת צבי.

תשס"ג: רבי ישראל אריה ב"ר שמואל נטע זלמנוביץ זצ"ל, אב"ד עכו, בעל חיי נפש.

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

כיצד להגיע להתרגשות בתפילה?

הגה"צ רבי אליהו לופיאן אמר: "רבי הירשל ברוידא (חתנו של הסבא מקלם) אמר לי, שאדם לא ישתדל להכריח את עצמו להתפלל בהתרגשות, אלא יתפלל ויכוין פירוש המילות, ואחרי זמן שמתפללים בכוונה, באה פתאום התעוררות ומרגישים דביקות", והוסיף: "אני מכיר תודה לרבי הירשל בעד זה".

(בית קלם ח"ד - תפילה עמ' ל)

אף בשעה שאיננו מרגישים התעוררות ורגש בתפילה, נשתדל להיצמד לפירוש מילות התפילה, והרגש ממילא כבר יגיע

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il